

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
1.2 Facultatea	FACULTATEA DE TEOLOGIE GRECO-CATOLICĂ
1.3 Departamentul	TEOLOGIE GRECO-CATOLICĂ, CLUJ-NAPOCA
1.4 Domeniul de studii	TEOLOGIE
1.5 Ciclu de studii	LICENȚĂ
1.6 Programul de studiu / Calificarea	TEOLOGIE GRECO-CATOLICĂ PASTORALĂ

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	KLR0119 TEOLOGIE LITURGICĂ						
2.2 Titularul activităților de curs	Florin Bozântan						
2.3 Titularul activităților de seminar	Florin Bozântan						
2.4 Anul de studiu	III	2.5 Semestrul	II	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	4	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	56	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					20
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					20
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					20
Tutoriat					8
Examinări					2
3.7 Total ore studiu individual	70				
3.8 Total ore pe semestru	126				
3.9 Numărul de credite	5				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	• Nu este cazul
4.2 de competențe	• Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	• Sală de curs
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	• Sală de curs dotată cu aparatură de videoproiecție

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> Cunoașterea textelor liturgice și al istoriei lor Familiarizarea cu universul simbolic și ritual al liturghiei Bisericii Cunoașterea teologiei în act a celebrărilor liturgice și a elementelor spațio-temporale, istorice și ierarhice care fac posibilă celebrarea
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> Capacitatea de integrarea a conținuturilor disciplinelor teologice în n sinteză teologică liturgică Analiza modului în care liturghia Bisericii unifică dimensiunea contemporană a teologiei cu cea performativă

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> Însușirea cunoștințelor specifice disciplinei; formarea capacităților de recunoaștere simbolică și hermeneutică, a disponibilităților afective și abilităților practice de înțelegere
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> Scopul cursului este de a introduce studenții în marea tradiție mistagogică a Orientului creștin, cu precădere cea a ritului bizantin Familiarizarea cu teologia specifică textelor liturgice și cu limbajul teologic specific

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
Noțiuni introductive: domeniul de studiu al teologiei liturgice, metoda de abordare și discutarea bibliografiei	Expunere Prelegere interactivă	
Izvoarele teologiei liturgice: Sfintele Scripturi, Sfintele Sinoade, Sfinții Părinți, Sfinții mistici și spirituali, cărțile de cult, practica vie a Bisericii	Expunere Prelegere interactivă	
Teologie liturgică și studiu liturgic comparat	Expunere Prelegere interactivă	
Teologie liturgică și gândire simbolică	Expunere Prelegere interactivă	
Universul simbolic al Revelației	Problematizare	
Liturghie, cult, rit, ritual, celebrare, memorial - aspecte teoretice generale	Expunere Prelegere interactivă	
Liturghie iudaică și liturghie creștină - continuitate și diferență	Expunere Prelegere interactivă	
Liturghia Bisericii - o definiție descriptivă a liturghiei creștine	Expunere Prelegere interactivă	
Tradițiile și riturile creștine, răsăritene și apusene - abordare generală	Creativitate ghidată Problematizare	
Ritul bizantin - marile etape ale evoluției și formării lui	Expunere Prelegere interactivă	
Lanțul Dumnezeieștii Tradiții - kleronomia: <i>anabasis - katabasis</i>	Expunere Prelegere interactivă	
Teologia timpului liturgic	Expunere Prelegere interactivă	
Învierea, ziua Domnului și anul liturgic	Expunere Prelegere interactivă	
Sărbătorile anului liturgic, apariția și teologia lor	Problematizare	
Bibliografie: *** <i>Orientale lumen</i> , scrisoarea apostolică a Papei Ioan Paul al II-lea, Biblioteca A.G.R.U. (2 mai 1995). <i>Dicționar enciclopedic al Răsăritului creștin</i> , coord. Eduard G. Farrugia, ed. Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș,		

2005.

Dicționar enciclopedic de literatură creștină din primul mileniu, Remus Rus, Editura Lidia, București 2003.
 ANDRONICOF, Constantin, *Le sens de la liturgie*, Les Editions du Cerf; Paris 1988. BALDOVIN, John F., *The Urban Character of Christian Worship*, PIO (OCA 228), Roma 1987.
 BONACCORSO, Giorgio, *Il rito e l'altro. La liturgia come tempo, linguaggio e azione*, Libreria Editrice Vaticana, Citta del Vaticano 2001.
 BOUYER, Louis, *Architettura e liturgia*, Qiqiaon, Magnano (BI) 1994.
 CABASILA, Nicolae, *Despre viața în Hristos*, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, Sibiu 1946.
 ID., *Tâlcuirea dumnezeieștii liturghii*, Ed. I.B.M.B.O.R., București 1997.
 CHIRIL al IERUSALIMULUI, Sf., *Cateheze*, Ed. I.B.M.B.O.R., București 2003.
 DIEHL, Charles, *Storia dell'Impero Bizantino*, Edizioni Orientalia Christiana, Roma 1977.
 DIONISIE AREOPAGITUL, Sf., *Opere complete*, Paideia, București 1996, (Despre ierarhia bisericească, pp. 71-101).

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
Sfintele Scripturi în Liturghie: lecționarul bizantin	Analiza Dezbaterea	
Spațiul și spațiile liturgice: arhitectura sacră	Munca în grup	
Teologie, cosmologie, antropologie și arhitectura	Creativitate dirijată	
Mistagogia spațiului liturgic bizantin	Munca în grup	
Metode mistagogice istorice: patristică (primul mileniu creștin) și scolastică (al doilea mileniu)	Munca în grup	
Coloanele celebrării bizantine a misterului: Tainele/Ierurgiile (Euhologhionul) și Dumnezeieștile Laude (Orologhionul)	Analiza Dezbaterea	
O clasificare mistagogică a Sfintelor Taine	Observare Analiza	
Dumnezeiasca Liturghie Euharistică - evoluție istorică și structura teologică	Analiza Dezbaterea	
Masa Cuvântului - masa Pâinii - masa Diaconiei	Analiza Dezbaterea	
Euharistia în triada inițierii	Munca în grup	
Tainele inițierii creștine și vârstele vieții spirituale	Creativitate dirijată	
Celebrarea liturgică - universală concelebrare ierarhică: preoție universală și preoție (prezbiterat) ministerială	Observare Analiza	
Liturghie cerească și participare - ritmul Dumnezeieștilor Laude	Creativitate dirijată	
Considerații concluzive și recapitulare	Munca în grup	

EGERIA, *Jurnal de călătorie la locurile sfinte*, Ed. Viața Creștină, Cluj-Napoca 2006.
 EUSEBE de CESAREE, *Histoire ecclesiastique*, vol. III, SC 55 (X, 4, 1-72), Les Editions du Cerf; Paris 1993.
 FEDERICI, Tomaso, *"Resuscito Cristo!"* Commento alle Letture bibliche della Divina Liturgia bizantina, Eparchia di Piana degli Albanesi, Palermo 1996 (pp. 15-285).
 GIRAUDO, Cesare, *In unum corpus. Trattato mistagogico sull'eucaristia*, Edizioni San Paolo, Ciniseilo Balsamo(MI) 2001.
 ICĂ, Ioan I., *De la Dionisie Areopagitul la Simeon al Tesalonicului..* Integrala comentariilor liturgice bizantine, ed. Deisis, Sibiu 2011.
 MAXIM MARTURISITORUL, Sf., *Mistagogia. Cosmosul și sufletul, chipuri ale Bisericii*, Ed. I.B.M.B.O.R.. București 2000.
 MAZZA, Enrico (coord.), *Segno di unita. Le piu antiche eucaristie delle chiese*. Qiqiaon, Magnano(BI) 1996.
 RUGGIERI, Vincenzo, *Byzantine Religious Architecture (582-867): its History and Structural Elements*, PIO (OCA 237), Roma 1991.
 TAFT, Robert F., *Oltre l'Oriente e l'Occidente, Per una tradizione liturgica viva*. Lipa Edizioni, Roma 1999.
 ID., *Storia sintetica del rito bizantino*, Libreria Editrice Vaticana, Citta del Vaticano 1999.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Conținutul disciplinei este coroborat cu așteptările reprezentanților comunității, ale

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Dobândirea cunoștințelor specifice disciplinei	Evaluare orală	50%
10.5 Seminar/laborator	Lucrare de seminar	Evaluare scrisă	50%
10.6 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> Dobândirea unui pachet minimal de competențe necesare în exegeza Sfintei Scripturi pentru înțelegerea persoanei Isus Hristos și a rolului pe care îl are în lume și în viața fiecărui om 			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)

	Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă							

Data completării
09.04.2025

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament
25.04.2025

Semnătura directorului de departament